

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

MEDISON

חמד

משרד החינוך

משרד החינוך

משרד החינוך

מדינת ישראל
משרד החינוך



מן התלמוד

סדר נשים, מסכת בבא קמא, דף כ"ז

רב יהודה אמר: לא עבד איניש דינא לנפשיה, רב נחמן אמר: עבד איניש דינא לנפשיה. היכא דאיכא פסידא, כולי עלמא לא פליגי דעבד איניש דינא לנפשיה. כי פליגי היכא דליכא פסידא. רב יהודה אמר: לא עבד איניש דינא לנפשיה, דכיון דליכא פסידא ליזיל קמיה דיינא. רב נחמן אמר: עבד איניש דינא לנפשיה, דכיון דבדין עבד לא טרח.

עבד איניש דינא לנפשיה - עושה אדם דין לעצמו
איכא פסידא - יש הפסד
ליזיל קמיה דיינא - ילך לפני הדיין

הסבר: רב יהודה ורב נחמן נחלקו האם מותר לאדם לעשות דין לעצמו במקרה שמשהו לקח ממנו משהו בלי רשות. במקום בו נגרם לו הפסד, שניהם מסכימים שמותר לו לעשות דין לעצמו. אולם במקום בו אין הפסד, סובר רב יהודה שמוטב שיתבע את חברו בבית הדין, ואילו רב נחמן סובר שאינו צריך לטרוח בכך, אלא יכול לקחת את שלו.



MEDISON AID
מערך לוגיסטי התנדבותי
תמיכה בכוחות הבטחון ובמערך האזרחי



"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המניש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 16:00	כניסת שבת: 16:09
יציאת שבת: 17:14	יציאת שבת: 17:13
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 16:14	כניסת שבת: 15:30
יציאת שבת: 17:15	יציאת שבת: 16:53



100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

סדר נשים | מסכת בבא קמא כ"ד - ל'

פרשת וישלח | י"ג - י"ט בכסלו תשפ"ד (26 לנובמבר - 2 לדצמבר 2023)

דף כ"ד: השור המשתולל שלא נהיה "מועד"

שור הנוגח מכונה "שור תם" בנתיחות הראשונות שלו, עד הפעם הרביעית. שור נגח את הרקב של ראובן שפנה לבית הדין, ובית הדין פסק כי בעליו של השור התם צריך לשלם חצי מהנזק. לאחר ימים אחדים השור הוסיף לנגוח. בפעם הרביעית שנגח השור, אמר החבר לבעלים: "מעכשיו עליך לשלם נזק שלם, כי השור כבר נהיה מועד".

אולם אין זה נכון. שור אינו נהיה "מועד" עד שבית דין יפסוק שהוא "מועד", ומאחר שבפעמים הקודמות שהשור נגח לא הבאתם את דינו לבית דין, הוא עדין מוגדר "תם", ועל בעליו לשלם חצי נזק בלבד.

דף כ"ה: רבי טרפון

רבי טרפון היה כוהן, ובצעירותו הוא עוד זכה לראות את בית המקדש השני עומד על מכונו. רבי טרפון היה תלמידם של רבן גמליאל הזקן ושל רבן יוחנן בן זכאי, והוא נחשב לגדול הדור, עד שבכל נושא היו מבקשים ממנו שיעיב ראשון את דעתו. אף על פי כן היה רבי טרפון עניו מופלג, וכאשר היה תלמיד חכם מגיע לפניו, היה רבי טרפון מבקש ממנו ללמוד עמו.

רבי טרפון נודע גם בכך שהיה מקיים את מצות כיבוד אם באופן מופלג. כאשר אמו החלשה הייתה צריכה לעלות למיטתה, הוא היה מתכופף למרגלות המיטה והיה מטפסת על גבו. כך היה עושה גם כשהייתה צריכה לרדת ממיטתה. ופעם אחת היא הלכה יחפה בחצר, והוא הניח את כפות ידיו תחת כפות רגליה, כדי שיהיה לה נוח.

דף כ"ו: אדם מועד לעולם

בעט בכדור בחוזקה, הכדור עף גבוה ונחת על מכונית שעמדה מחוץ לחצר. מעוצמת המכה נשברה המראה של המכונית.

אדון כוהן ביקש מילדיו שביאו לו פתק ועט, ורשם עליו: "בעל מכונית נכבד. שמי א. כוהן. פגעתי במראה שלך, נא צור עמי קשר כי ברצוני לשלם על הנזק שעשיתי לך. קבל נא את התנצלותי".

- "אבא!", שאל אחד הילדים, "למה אתה צריך לשלם לו? הרי לא היזקת לו בכנהגך?". ענה לו האב: התלמוד אומר ש"אדם מועד לעולם - בין שוגג ובין מזיד". כך לומדים מפסוקי התורה, שאדם חייב לשלם על כל נזק שעשה ואפילו לא התכוון לכך. גם אדם שהלך לישון ליד חפצים, ובמהלך שנתו הוא נתקע בחפצים והזיק אותם - חייב לשלם על הנזק.



חברותא



מתפלפלים

שחר הוא נער מוכשר מאוד וחכם בתחום המחשבים, וגם ספורטאי מצטיין עם כושר גופני מעולה. הצבא אמר לשחר שהוא יכול להתקבל גם ליחידה קרבית מובחרת, וגם ליחידת מחשבים מיוחדת שעושה דברים חשובים למען ביטחון ישראל. שחר מתלבט מה נכון לו יותר לעשות בשירות הצבאי?

מצד שני:

חלק גדול מהתרומה לביטחון ישראל נמצא בעולם הסייבר והמחשבים, ושחר המוכשר בתחום הזה יוכל לתרום רבות לביטחון ולצבא, גם אם זה לא תפקיד קרבי, וזה בעצם מה שחשוב.



מצד אחד:

יש לו כושר קרבי מעולה, והוא יוכל להצליח ביחידה מובחרת ולהתקדם בסולם הדרגות. הוא גם יתרום לצבא וגם יהיה לו סיפוק שהוא בתפקיד קרבי חשוב.



מה דעתכם? מה הייתם אייזעים אחר לעשות?



אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

המוסד לעלייה ב'

המוסד לעלייה ב' היה זרוע של ארגון ההגנה, ופעל לסייע ליהודים לעלות לארץ במסגרת ההעפלה. הוא הוקם בשנת 1939 ורוב הזמן עמד בראשו שאל אביגור. לפני מלחמת העולם השנייה הצליח המוסד להעלות לארץ למעלה מ-20 אלף עולים ב-50 הפלגות, ולאחר המלחמה הביא לארץ כ-300 אלף פליטים ממדינות שונות דרך הים, היבשה והאוויר. אוניית המעפלים המפורסמת ביותר שלו הייתה אקסודוס. בנוסף פעל המוסד לחילוץ ילדים יהודים ממנזרים ומשפחות נוצריות, ועסק ברכישת נשק לצה"ל. המוסד לעלייה פורק ב-1952.



אוניית המעפלים מורדי הנטאות, מאי 1947 (Wikipedia)

♥ | על המפה | בית הספר לקצינים - בה"ד 1

בית הספר לקצינים של צה"ל (בה"ד 1) נמצא ליד מצפה רמון, ובו מתקיימת רוב ההכשרה של קציני צה"ל. הוא הוקם ב-1968 ונקרא בהמשך על שם חיים לסקוב, הרמטכ"ל החמישי. בראש הבסיס עומד קצין בדרגת אלוף משנה. מטרתו של בית הספר היא להעניק לצוערים הכשרה קרבית ומקצועית שתאפשר להם להפוך לקצינים בצה"ל. בבית הספר קיימות שלוש מגמות, שנועדו לקציני יבשה לחומים, לקצינים במערך תומכי הלחימה ולקצינים בתוכניות מצוינות. מדי כמה חודשים נערך בבסיס קורס קצינים בינלאומי, בו לוקחים חלק קצינים ממדינות שונות כדי ללמוד את דרכי הפעולה של צה"ל ולהשתתף באימונים.

טקס סיום קורס קצינים בבה"ד 1 (Wikipedia, Ori)



גיד הנשה

הוא גיד שנמצא על כף הרגל האחורית. כאשר נאבק יעקב עם המלאך הוא נפצע בגיד הנשה, ולכן התורה אוסרת לאכול את גיד הנשה בחיות ובבהמות. בעופות לא נוהג איסור זה. הסרת הגיד דורשת מומחיות ובקיאות, ולכן היו קהילות שנמנעו לחלוטין מאכילת חלקה האחורי של הבהמה. מצווה זו רומזת על כך שגם אם עם ישראל נפגע וסובל בגלות, לבסוף ייגאל ויירפא.





6 התבוננו היטב היטב בציור - יש בו משהו לא נכון - מהו?



5. הראשון שכיחן בתפקיד זה היה חיים לסקוב.

4260

תקופת ימ



דבר תורה

20 שנה אחרי שהתפלל לה' שישמור עליו מפני עשיו אחיו, חוזר יעקב אבינו לבית אל, כשהוא במקום אחר לגמרי - כשמשפחתו מסביבו והוא מלא ברכוש ובברכה ה'. יעקב מבקש לסגור את המעגל ולהודות לה' על כל הטוב שעשה עמו באותם השנים, ורוצה לבנות מזבח - **"לא להענה אותי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי"**.

אך רגע לפני ההודיה וההקדשה הוא מבקש מבני ביתו - **"הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם והטהרו"**. אף אחד מבני ביתו של יעקב לא עבד עבודה זרה חס ושלום, אך אלוהי הנכר הם לא רק פסלים וחפצים אלא גם מידות רעות והתנהגות לא ראויה שנמצאת בתוך האדם עצמו. לכן מדגיש יעקב ואומר שיסירו את אלוהי הנכר - "אשר בתוכם" - בליבכם פנימה, ואז נהיה ראויים להקריב ולהודות לה'.

סדר נשים | מסכת מסכת בבא קמא, דף כ"ז-ל'

דף כ"ז: "אין דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים"

מעשה באדם שהלך ברחוב לתומו ולפתע חש כי הוא חובט בדבר מה, ונשמע קול נפוץ של זכוכיות. לחרדתו הוא הבחין כי **תוך כדי הליכתו הוא פגע בכלי זכוכית יקר ביותר שהיה מונח על המדרכה**. הוא התחיל לאסוף את השברים, כדי שאנשים לא יפצעו מהם, והנה נשמעו קריאות מאחוריו: "אדוני, מה עשית? שברת את הכלי היקר ששייך לך. עליך לשלם לי חמש מאות שקלים".

- "וכי אני צריך לשלם לך? מדוע שמת אותו על המדרכה?"

- "סליחה! האין לך עינים? האיןך רואה איך אתה הולך?"

מי משניהם צודק? בתלמוד בדף זה נחלקו אמוראים בנדון, ולהלכה פוסק ה"שולחן ערוך" שבעל הכלי אשם. מדוע? מפני שאין דרכם של בני אדם להסתכל על הדרך שבה הם הולכים, ולכן האיש ששבר את הכלי פטור מכל תשלום.

כלל זה מכונה בתלמוד: **"אין דרכם של בני אדם להתבונן בדרכים"**.

דף כ"ח: גזרת הכתוב בדיני בור

אב המזיק "בור" - החופר בור ברשות הרבים, חייב לשלם על הנזקים שאירעו למי שניזק מהבור. בענין הזה יש גזרת הכתוב בדיני בור. התורה קובעת בפרשת משפטים כה: "וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור. בעל הבור ישלם..."

מדוע התורה מדגישה שדוקא שור או חמור נפלו לבור?

מכאן דרשו חז"ל שהתורה מבקשת ללמדנו: **"שור - ולא אדם, חמור - ולא כלים"**. כלומר, בעל הבור חייב לשלם רק על נזק שאירע לבעלי חיים בבור, ולא על אדם שנפל בו ונמת. כמו כן, אינו חייב לשלם על נזק שאירע לכלים שנפלו לבור.

לכן, אם נפל לבור חמור עמוס בכלים יקרים, והחמור מת וכל הכלים נשברו, בעל הבור ישלם רק על החמור אך לא על הכלים.

דף כ"ט: "הלכה כסתם משנה"

מה פירוש המושג התלמודי: "הלכה כסתם משנה"?

רבי יהודה הנשיא, ערך את המשניות מדברי התנאים שקדמו לו. יש משניות שנכתבו 'סתם' בלי שצוין מי התנא שאמר משנה זו, ויש משניות שבהן נכתב מי אמר אותן. **אמר רבי יוחנן: "הלכה כסתם משנה"**. כלומר: ההלכה היא כמו המשניות שכתובות 'סתם'. **רבי יהודה הנשיא** כתב אותן בכונה בלי לציין מי התנא שאמר אותן, כי אם היה מצוין במשנה מי אמר אותן, היו יכולים לומר: אם רבי פלוני אמר הלכה זו, הרי יש החולקים עליו, וההלכה לא היתה מתקבלת. אך כשהמשנה כתובה 'סתם', נראה שתנאים רבים סברו כה, וההלכה תתקבל כמשנה זו.

דף ל': חשיבות הברכה

מדוע צריך לברך?

הסיבה שצריך לברך היא שנדע ונזכור כל הזמן שכל מה שיש בעולם שייך להקב"ה. כשאדם רוצה לאכול עליו לבקש רשות מהקב"ה להשתמש באוכל, והברכה היא כמו נטילת רשות מהקב"ה.

אדם שמבין לעומק את ענין הברכה ומפנים שהכל שייך להקב"ה, ומברך מתוך כונה, זוכה להיות עובד ה' בדרך גבוהה.

חידה!

זהו את אימרת חז"ל שעליה למדנו בעלון:

באמרה זו יש 6 מילים,

ומוזכרים בה 3 יצורים חיים.

שניים מהם על 4 הולכים,

ובסופה מוזכרים גם כלים.



(המשלל אלא וואס
'שלא אלא וואס' (יזאומט)

שאלות השבוע

1. באיזו מצווה הידר רבי טרפון במיוחד?
2. האם אדם ששבר חפץ מתוך שינה צריך לשלם?
3. האם עליי לשלם על כלים שנפלו לבור שלי ונשברו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

